

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ  
(М.КРОПИВНИЦЬКИЙ, УКРАЇНА)  
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ НАН УКРАЇНИ (М. КИЇВ,  
УКРАЇНА)  
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА  
(М. ВІННИЦЯ, УКРАЇНА)  
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
(УКРАЇНА)  
КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ  
ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ “УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ-  
МІЖНАРОДНИКІВ”  
(М.КРОПИВНИЦЬКИЙ, УКРАЇНА)  
БУДАПЕШТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІКИ  
(УГОРЩИНА)  
ГДАНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (ПОЛЬЩА)  
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ОСВІТНІЙ ІНСТИТУТ ЗАХІДНОЇ МАКЕДОНІЇ  
(М. КОЗАНИ, ГРЕЦІЯ)  
ГУМАНІТАРНО-ЕКОНОМІЧНА АКАДЕМІЯ В ЛОДЗІ  
(ПОЛЬЩА)  
ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ І ПУБЛІЧНОГО  
АДМІНІСТРУВАННЯ (М. БРАТИСЛАВА, СЛОВАЧЧИНА)  
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ШТАТУ НЬЮ-ЙОРК  
(М. ПОТСДАМ)  
ВИЩА ШКОЛА ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА АДМІНІСТРУВАННЯ  
(ЛЮБЛЕН, ПОЛЬЩА)  
ВИЩА ШКОЛА БЕЗПЕКИ В ПОЗНАНІ (ПОЛЬЩА)  
ПОМОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У САРОГРАДІ (ПОЛЬЩА)  
ПОВІСЛЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)

**ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА АСИМЕТРИЧНІСТЬ СВІТОВОГО  
ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ  
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції  
12 грудня 2024 р.

УДК 005+339.9+351.88:353

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету (протокол №4 від «23» грудня 2024 р.)

Упорядник: Миценко І.М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Центральноукраїнського національного технічного університету

Глобальна безпека та асиметричність світового господарства в умовах нестабільного розвитку економічних систем: матеріали науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 12 грудня 2024 р.) / упоряд. І. М. Миценко. Кропивницький : ЦНТУ, 2024. 418 с.

Збірник включає тези наукових доповідей, присвячених дослідженню проблем асиметричного розвитку країн під впливом гібридних загроз сучасності, зміцнення міжнародної та національної безпеки в умовах глобальних трансформацій, удосконалення інституціонального середовища міжнародного співробітництва та забезпечення міжнародної безпеки, розвитку різних секторів економіки під впливом глобальних викликів, формування інформаційного суспільства в процесі світової соціально-економічної трансформації.

The collection includes abstracts of scientific reports on the study of asymmetric development of countries under the influence of modern hybrid threats; strengthening of international and national security in the context of global transformations; improving the institutional environment of international cooperation and international security; development of various sectors of the economy under the influence of global challenges; establishment of information society in the process of global social and economic transformations.

### **НАУКОВИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ**

#### **Голова**

Володимир Кропивний      к.т.н., проф., ректор, Центральноукраїнський національний технічний університет

#### **Заступник голови**

Іван МИЦЕНКО      д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, Центральноукраїнський національний технічний університет

#### **Члени Наукового комітету**

Олександр АМОША      д.е.н., проф., академік НАН України, Інститут економіки промисловості НАН України

|                                           |                                                                                                                            |
|-------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ірина БАБЕЦЬ                              | д.е.н., проф., професор кафедри міжнародних економічних відносин, Центральноукраїнський національний технічний університет |
| Анна БСЛЯК                                | магістр, декан факультету менеджменту, Вища школа підприємництва і адміністрування в Люблені                               |
| Мірослав БОРКОВСКИ                        | д-р, проф., Гданська вища школа (Польща)                                                                                   |
| Лев ВЛАСЕНКО                              | к.е.н., доцент, кафедра Ділового адміністрування, Державний університет штату Нью-Йорк(м. Потсдам)                         |
| Беата<br>ГРОБЛЄВСЬКА-БОГУШ                | доктор наук, декан факультету управління, Гуманітарно-економічна академія в Лодзі (Польща)                                 |
| Андрей ЛИМАР                              | доктор, ад'юнкт Поморського університету в Старограді Гданському(Польща)                                                   |
| Наталія ЛИМАР                             | доктор, професор Університету безпеки в Познані (Польща)                                                                   |
| Леся ПЕТКОВА                              | д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу Черкаського державного технологічного університету       |
| Марія ФЛЕЙЧУК                             | д.е.н., проф., академік АНВШ України, Гуманітарно-економічна академія в Лодзі (Польща)                                     |
| Ілля ХАДЖИНОВ                             | д.е.н., проф., ректор, Донецький національний університет імені Василя Стуса (м. Вінниця, Україна)                         |
| Марія ХОМКА                               | д-р, проф., Повіслянського університету (Польща)                                                                           |
| <b><i>Секретар Наукового комітету</i></b> |                                                                                                                            |
| Олена СОКОЛОВСЬКА                         | к.філ.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Центральноукраїнський національний технічний університет        |

*Опубліковано в авторській редакції.*

© Центральноукраїнський  
національний технічний  
університет, 2024

зайнятості, гендерної рівності, включаючи збільшення ролі і участі жінок у сільськогосподарському виробництві, соціальній інтеграції та місцевому розвитку сільської місцевості); захистити якість їжі та стан здоров'я (підвищити реагування сільського господарства ЄС на суспільні потреби, в тому числі безпечність продуктів харчування і їх вплив на здоров'я, включаючи екологічне виробництво високоякісної, безпечної та поживної продукції харчування, скорочення відходів, а також покращення догляду за тваринами); сприяння знанням та інноваціям, що полягає в модернізації сільськогосподарського виробництва та сільських територій через покращений доступу до досліджень, інновацій, обміну знаннями та навчання).

### **Література**

1. Agriculture and rural development. URL [https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance\\_en](https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_en).
2. Eurostat. The home of high quality statistics and data on Europe. <https://ec.europa.eu/eurostat>.
3. Онегіна В.М. Антощенко В.В. Спільна аграрна політика та конкурентоспроможність сільського господарства ЄС. Аграрна політика Європейського Союзу: виклики і перспективи: монографія / За ред. Т. Зінчук. Київ: Центр навчальної літератури, 2019 С. 152-162.
4. Антощенко В.В. Складові та напрямки управління продовольчою безпекою. «Аграрні інновації» № 18, 2023. С. 212-219.
5. Antoshchenkova V., Roman Antoshchenkov, Yuliia Kravchenko THE ROLE OF INFORMATION AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE MODERN ECONOMY. Innovation tools for socio-economic systems' development. Ed. Aleksander Ostenda. Academy of Management and Administration in Opole, 2019. С.198-206.

**Вергелюк Ю.Ю.**

**к.е.н., доцент**

**Державний податковий університет**

**м.Ірпінь, Україна**

**Ганцяк М.О.**

**доктор філософії (PhD)**

**Державний науково-дослідний інститут  
інформатизації та моделювання економіки**

**м.Київ, Україна**

## **ВРЕГУЛЮВАННЯ БОРГОВИХ ПРОБЛЕМ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ**

Період воєнного стану в Україні характеризується різким загостренням боргових проблем. Ключовими чинниками погіршення боргового статусу стали: значний обсяг накопичених державних боргів у довоєнний період і

потреба у борговому фінансуванні військових витрат, які значно перевищують поточні фінансові можливості України. Базові показники, що описують борговий статус України до повномасштабної війни, перебували на межі допустимого, а з початком війни – перевищили усі допустимі значення.

Так, у абсолютному розмірі державний борг України невинно зростає. Якщо у 2018 році його обсяг становив 2168,92 млрд грн, то у 2023 році цей показник досяг 5188,09 млрд грн, що є збільшенням на 138% – борг зріс більше ніж удвічі. Базовий показник, який характеризує боргову безпеку країни, а саме співвідношення боргу до ВВП, також вказує на перевищення допустимих нормативів. Пік перевищення межі зафіксовано саме у 2023 році, коли цей показник досяг 84,4%. Нагадаємо, що в Бюджетному кодексі України зазначено ліміт для цього показника на рівні 60%. Якщо розглядати структуру державного та гарантованого державою боргу, то можна відзначити його дисбаланс. Зокрема, борговий портфель України характеризується переважанням зовнішнього боргу над внутрішнім. Значна частка валютних запозичень створює додаткове валютне навантаження, а висока вартість запозичень чинить надмірний тиск на державний бюджет України.

Додаткові ризики створює гарантований державою борг. З одного боку, надання державних гарантій мало б перерозподіляти існуючі ризики, однак з низки причин кредити, отримані під державні гарантії, не повертаються, що погіршує структуру боргу України. «Це пов’язано з додатковими ризиками, зокрема, корупційною складовою, яка безумовно має місце в Україні, а також із ризиками, які виникають на етапі освоєння залучених коштів. Так, уразі якщо проєкт, на який залучались кошти не досяг логічного завершення, то ефективність всього процесу є дуже низькою, адже доданої вартості в Україні не створено, а лише реалізовано додаткові ризики, функцію гарантування яких перебирає на себе держава» [1, с.96].

Об’єктивно, поточний борговий статус України є вкрай нестабільним і вимагає поліпшення при збереженні доступу до ринку позикових капіталів. Найпоширенішими сценаріями вирішення боргових проблем України на даний момент є дефолт та реструктуризація, які є взаємовиключними сценаріями.

У сучасній світовій фінансовій системі встановлені такі принципи, за яких навіть часткове невиконання боргових зобов’язань без згоди кредитора є менш доцільним, ніж двостороннє узгодження умов їх погашення. Дефолт не означає повного звільнення від зобов’язань, адже кредиторські вимоги залишаються в силі. Радше, він передбачає зміну умов сплати боргу, що

супроводжується ізоляцією позичальника та унеможлиблює доступ до зовнішнього фінансування.

Дефолт виникає як відмова виконувати фінансові зобов'язання за будь-якою складовою загального боргу (державний борг та гарантований борг). Недотримання графіків виплат чи умов за державними цінними паперами або несек'юритизованими позиками є основними передумовами його оголошення. При цьому дефолт зазвичай ініціюється кредиторами країни-позичальника [2 с.21]. Зрозуміло, що враховуючи потенційно можливі наслідки для України як позичальника, прийнятнішим варіантом є реструктуризація.

Реструктуризація боргу є процесом перегляду умов кредитної угоди, який змінює параметри самого боргу, з метою покращення здатності позичальника виконувати свої зобов'язання. Це може бути досягнуто шляхом зменшення боргового навантаження або шляхом жорсткішого регулювання умов зобов'язань. Основною метою реструктуризації є зниження ризиків для кредиторів та сприяння економічному розвитку країни-позичальника.

Стратегічно важливим завданням для України є покращення структури боргових зобов'язань та часткове списання існуючого боргу шляхом проведення реструктуризації. Україна має потенційні можливості, виходячи з поточних реалій в яких вона сьогодні перебуває, досягти домовленостей з кредиторами та на максимально вигідних умовах провести реструктуризацію заборгованості.

Сьогодні Україні вдалось досягти певних домовленостей із зовнішніми кредиторами та провести реструктуризацію близько 37% боргів. Державний борг України завдяки реструктуризації скоротився на 9 млрд дол. США [3]. Такі домовленості значно покращили боргову ситуацію України дозволивши в поточних умовах продовжувати здійснювати внутрішні та зовнішні запозичення для фінансування не лише військових потреб, а й підтримки соціально-економічної системи.

Поточний борговий статус України в умовах воєнного стану є надзвичайно складним і вимагає термінових заходів для запобігання економічним наслідкам, які можуть суттєво погіршити ситуацію. Значне зростання державного боргу, перевищення лімітів боргової безпеки, а також складна структура боргових зобов'язань створюють високі ризики для країни. У той же час, завдяки реструктуризації боргу та досягнутим домовленостям з кредиторами вдалося зменшити боргове навантаження, що дозволяє підтримувати критичне фінансування, необхідне для військових і соціально-економічних потреб.

Для забезпечення подальшої стабільності Україні необхідно продовжувати роботу над вдосконаленням структури боргу та реалізовувати ефективні стратегії реструктуризації, що дозволять знизити тиск на державний бюджет і створити умови для економічного відновлення. Попри існуючі труднощі, проведення реструктуризації дає шанс на отримання більш вигідних умов для погашення боргу та забезпечення доступу до міжнародних фінансових ресурсів, що є критично важливим для економічного розвитку країни в умовах війни.

#### **Література**

1. Вергелюк Ю., Ганцяк М. Державні гарантії в контексті забезпечення боргової безпеки. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, 2024. №2(14), С. 95-102. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/311>
2. Ганцяк Михайло. Дефолт та реструктуризація як можливі сценарії врегулювання боргових проблем. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 1. С. 20–27. URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/133>
3. Тарасовський Ю. Україна оголосила про завершення реструктуризації євробондів. Мінфін заявив про скорочення держборгу на \$9 млрд. *Forbes Україна*. 2024. URL: <https://forbes.ua/news/ukraine-ogolosila-pro-zavershennya-restrukturizatsii-evrobondiv-derzhborg-skorotivsysya-na-9-mlrd-04092024-23424>

#### **References**

1. Verheliuk, Yu., & Hantsiak, M. (2024). State guarantees in the context of ensuring debt security. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations*, 2(14), 95-102. (in Ukrainian) URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/311>
2. Hantsiak M. (2023). Default and restructuring as possible scenarios for resolving debt issues. *Modeling the Development of Economic Systems*, 1, 20–27. (in English) URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/133>
3. Tarasovskiy, Yu. (2024). Ukraine announced the completion of Eurobond restructuring. The Ministry of Finance reported a reduction in state debt by \$9 billion. *Forbes Ukraine*. (in Ukrainian) URL: <https://forbes.ua/news/ukraine-ogolosila-pro-zavershennya-restrukturizatsii-evrobondiv-derzhborg-skorotivsysya-na-9-mlrd-04092024-23424>

**Власенко Л.В.**

**к.е.н., доцент**

**Державний університет штату Нью Йорк**

**м. Потсдам, США**

## **ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ КНР ТА «БАМБУКОВОЇ МЕРЕЖІ» ДЛЯ ПОВОЄННОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

Військове вторгнення 2022 р., складана соціальна-економічна ситуація та гуманітарна катастрофа у східних областях України спричинили масове переміщення населення у безпрецедентних масштабах. Більше ніж 6,7 млн. громадян України стали біженцями за кордоном як в Європі, так і на інших континентах [1]. Події, які переживає Україна сьогодні мають певні історичні

Наукове видання

**Матеріали**

**IV Міжнародної науково-практичної конференції  
ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА АСИМЕТРИЧНІСТЬ  
СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ  
НЕСТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ  
12 грудня 2024 р.**

**Підписано до друку 02.01.2025. Формат 60x84/16  
Умовно. друк. арк. 9. Наклад 50 прим.**

Друк ТОВ «Поліграф-Сервіс»,  
вул. Садова 88А, м. Кропивницький, 25009